

Paweł Jaszczuk – (ur. 1954) prozaik, dramaturg, zdobywca Nagrody Wielkiego Kalibru (2005).
Mieszka w Olsztynie.

Olsztyński autor debiutował jeszcze na początku lat 90. XX wieku powieścią Testament Schlichtingera (1991), ale popularność i uznanie zyskał kilkanaście lat później, dzięki serii powieści kryminalnych retro z lwowskim dziennikarzem śledczym Jakubem Sternem. Już pierwsza z nich, zatytułowana Foresta Umbra (2004), zdobyła Nagrodę Wielkiego Kalibru. Jaszczuk pisze kryminały retro w odmianie noir, z wyrazistym, wciąż pakującym się w kłopoty, głównym bohaterem oraz mrocznymi, pełnymi brutalnych zbrodni intrygami kryminalnymi. W każdej z powieści z cyklu lwowskiego pisarz posługuje się podobnym schematem fabularnym: główny bohater z jednej strony zmagają się z zawirowaniami w życiu prywatnym (problemy z porozumieniem się z przełożonymi i bliskimi), z drugiej – prowadzi dziennikarskie śledztwa w sprawie seryjnych morderstw, dokonywanych zwykle przez zaburzonych psychicznie zwyrodnialców, nie raz, nie dwa ryzykując życie oraz zdrowie swoje i współpracowników oraz wchodząc w parady inspektorowi miejscowej policji, Ziębie. Ważną rolę w cyklu Jaszczuka odgrywa przedwojenny Lwów. Autor Planu Sary (2011) jako pierwszy z polskich autorów kryminałów retro umieściła akcję cyklu w tym właśnie mieście. W kryminałach o Sternie widoczna jest niezwykła dbałość o historyczne detale, umiejętnie wplatanie w intrygę. Powieści takie, jak Jaszczuka stanowią coś w rodzaju literackich wypraw do zaginionych światów, miejsc, które przeorała i zniszczyła historia, odbierając im dawną specyfikę. Nie przez przypadek znany pisarz, Włodzimierz Kowalewski tak pisał o Akuszerze śmierci: „Czułem się, jakbym był w przedwojennym Lwowie, a raczej – że po prostu tam jestem”. Jaszczuk nie ogranicza się tylko i wyłącznie do pisania prozy kryminalnej, tworzy i wciąż tworzy powieści psychologiczno-obyczajowe, z których na szczególną uwagę zasługują dwie: Testament (poprawiona i rozwinięta wersja debiutu, 2007) oraz Ochronka Anioła Stróża (2013). W pierwszej z tych książek akcja rozgrywa się w roku 1914 w Kortau, czyli w dzisiejszej dzielnicy Olsztyna – Kortowie, gdzie wówczas mieścił się szpital psychiatryczny. Poprzez historię młodego psychiatry, który zakochuje się w pacjentce, autor opowiada o rozpadzie prywatnego świata u progu kataklizmu I wojny światowej, o mechanizmach działania ludzi, którzy z zadziwiającą łatwością poddają się irracjonalnym impulsom i przekraczają cienką granicę między normalnością a szaleństwem. W Ochronce Anioła Stróża głównym bohaterem jest sławny pisarz, Piotr Magnus, który postanawia skończyć z literaturą, ale z ciekawości przyjmuje ostatnie zlecenie napisania biografii bogatego biznesmena. Opis zmudnych zmagania Magnusa z materią biograficzną staje się w książce Jaszczuka rodzajem prozatorskiego traktatu na temat sensu pisania, powinności pisarza czy napięcia między prawdą a fikcją w tekstach (auto)biograficznych.

[źródło: Instytut Książki]

Bibliografia: „Testament Schlichtingera” (1991), „Foresta Umbra” (2004), „Testament” (2007), „Plan Sary” (2011), „Marionetki” (2012), „Akuszer śmierci” (2013), „Ochronka Anioła Stróża” (2013), „Na skraju nocy” (2015), „Foresta Umbra” (2017), „Lekcja martwej mowy” (2017), „Sekret antykwariusza” (2019), „Szczęśliwa przystań” (2021).